

Peter Haberkorn Carl Otto Hocheimer

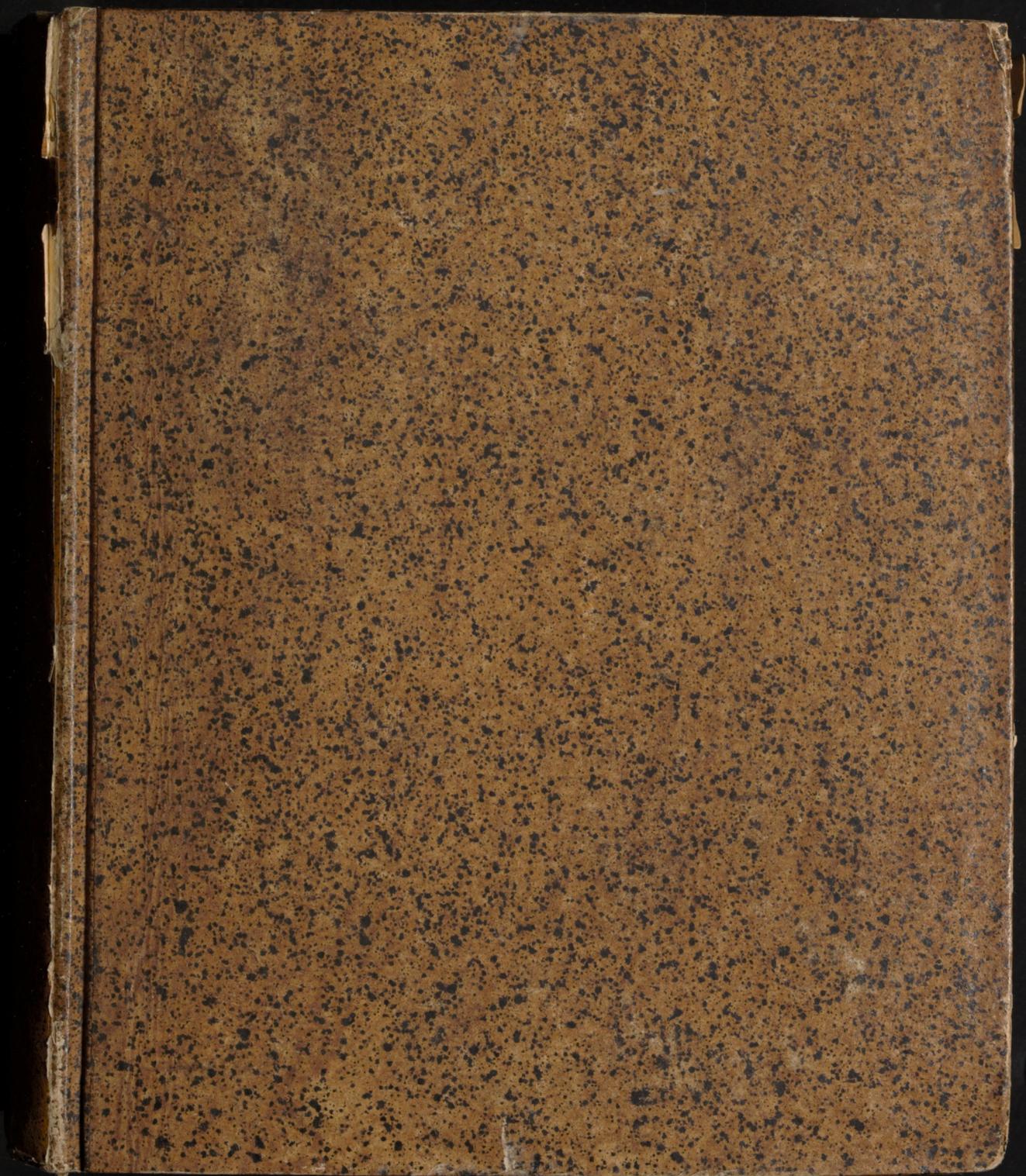
Disputatio Theologica De Conceptione Christi Salvatoris Nostri De Spiritu S, In Utero B. Virginis Mariae

recusa, Witenbergae, 1669

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn788375377>

Druck Freier Zugang

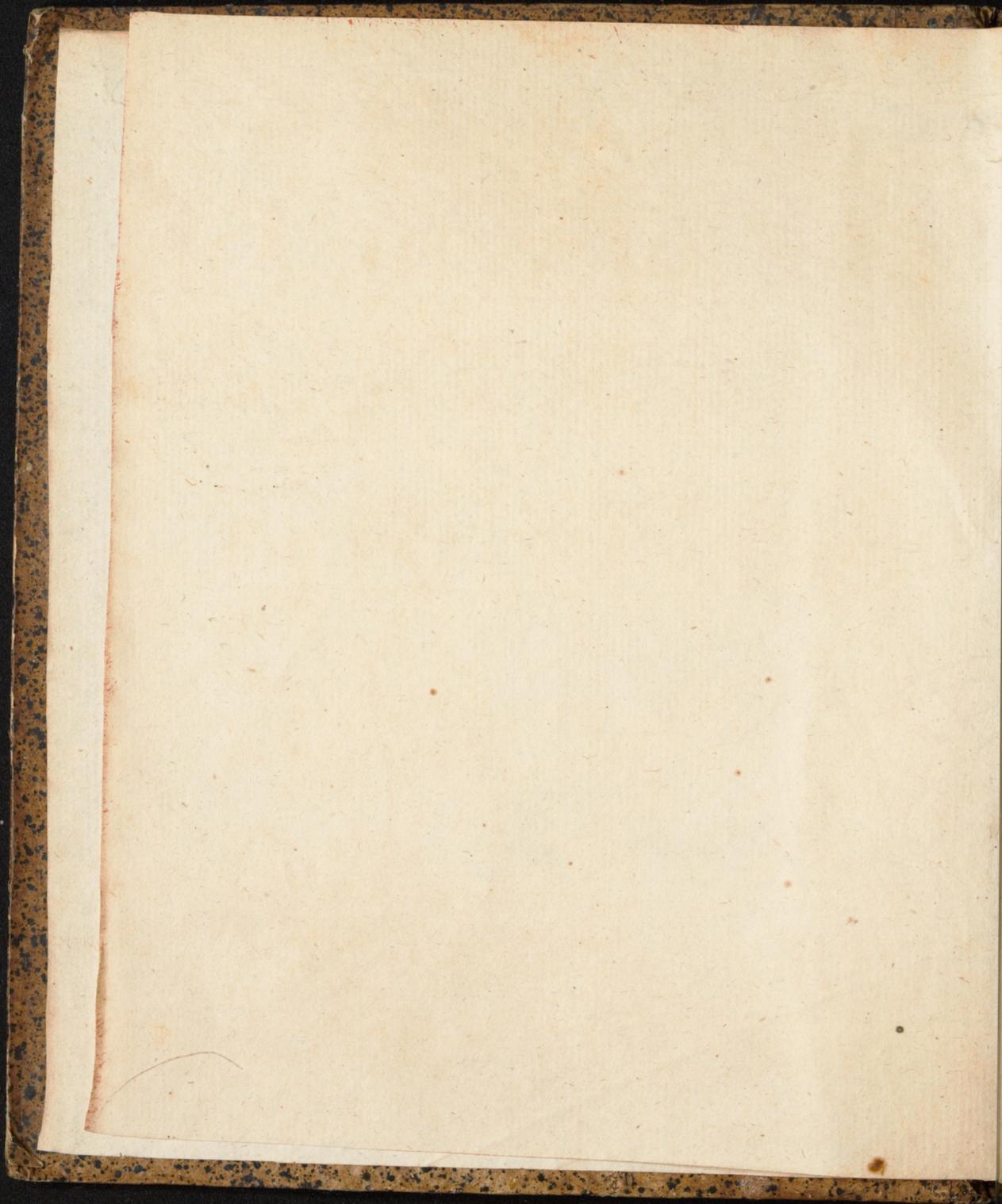

32

Fa-1092(32)

32)

2.
3.
4.
5.
6.
7. 2
8.
9. 237.
125.
12
123.
3.
14.
6.
7.

Ref. VII, 1. No. 1, 1. f. 616. Luc. III, 23 sq. Luc. I, 26. 28. 31. 35. 38.

I. N. 7.
DISPUTATIO THEOLOGICA

De

CONCEPTIONE
CHRISTI SALVATO-
RIS NOTRI DE SPIRITUS,
IN UTERO B. VIRGINIS
MARIAE;

Quam
DEO CLEMENTER OPITULANTE,
SUB PRÆSIDIO
VIRI

MAXIME REVERENDI, MAGNIFICI ET AMPLISSIMI,
DN. PETRI HABERKORNII,
SS. Theol. D. Professoris P. Pastoris & Superintendentis Gissen-
sis gravissimi, fidelissimi: Domini Patroni
& Præceptoris sui in summis.

In Auditorio Theologico,

Publice defendere annitetur,

CAROLUS OTTO HOCHHEIMERUS
LICHENSIS WETTERAVUS,
Ad diem Aug. A. DC. LXIX.

WITENBERGÆ recusa.

Handwritten text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

Faint, mirrored text visible through the paper, appearing as bleed-through from the reverse side. The text is mostly illegible due to fading and mirroring.

Fragment of text from the adjacent page on the right, including the letters 'DE' and 'cipien', 'ejus', 'Judae', 'ver', 'verb', 'piae', 'cbafu', 'Proph'.

DE CONCEPTIONE CHRISTI
de Sp. S. ex Maria Virgine.

(I.)

Quoniam de conceptione Christi ex Maria Virgine acturi sumus; ideo prænoscendum est, de ea, sicut de omnibus aliis articulis fidei in V. T. prædictum fuisse. Nimirum Esa. 7. v. 1. ubi verba ita habent: *Propterea dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiendo prægnans est, & pariet Filium, & vocabit nomen ejus, Immanuel &c.* Ubi contendunt (a) quidem perfidi Judæi, vocabulum *מלכה* notare non virginem præcise, verum aut virginem, aut uxorem juvenulam, sicut & Proverb. 30. v. 19. Hoc autem loco notare uxorem ipsius Prophetæ Esaïæ sicut & Esa. 8. v. 3. Ita Raschi. Aut uxorem Achasi ut R. D. Kimchi. (b) Uxorem Esaïæ h. l. factam esse Prophetissam, dum per Spiritus S. illuminationem, Filium

A 2

nunc

6.
7.
8.
26.
39.
15.
17.

nunc *Immanuel* vocarit, eo quod Deus Judæis sit præsto
futurus in angustiis tempore Achasi, idque a tempore na-
ti hujus Filii, Raschi. Eodem modo *Immanuel* expli-
cat R. D. Kimchi, licet applicet filio Achasi Regis, non
quidem Hiskia, hunc enim novem annis ante regnum A-
chasi natum fuisse. Vaticinium vero hoc factum fuisse
sub ipsius regno, & quidem quarto regni ejus anno. (c)
Signum quidam inter eos dicunt esse id, quod juvencula,
inepta partui nihilominus pepererit, Raschi. Quidam,
quod puer simul ac natus fuerit, statim sciverit dulce ab
amaro discernere, R. D. Kimchi. Ex signo quod Ahas
in puero suo coram visurus sit, eum colligere debere, Re-
ges illos, qui jamdum terram ipsius reliquerint, non re-
versuros esse amplius ad oppugnandum Hierosolymam,
R. D. K. Alii vero in vers. 16. per illud ערר i. e. *noverit*, in-
telligunt tertium annum seu principium, quo pueri inci-
piunt fari, & aliquid discernere. Sed R. D. K. hoc repu-
diat. Quia signum statim a nato puero sit inchoandum.
(d) Per *duos testes* c. 8. v. 1. intelligunt non eos, qui tem-
pore Esaiæ vixerint, verum *Uriam*, qui prophetavit tem-
pore Jojakim, Jer. 26. vers. 20. seq. Per *Zachariam*, Pro-
phetam illum anno secundo Darii, Zach. 8. vers. 2. & hos
tanquam futuros Prophetas Esaiam h. l. vocasse in testes
verborum Dei. Conjungi autem hosce, propterea quod
ille mala, hic vero bona prophetavit. Et hujus vaticini-
um confirmatum fuerit per illum, i. e. per eventum va-
ticinii *Uriæ*. Sicut de Sennacheribo dixerit Amos & E-
saias. Ille in malum decem tribuum, quas abduxit: hic
in bonum Hiskia, qui ab eo liberatus fuerit. Ita R. D. K.
& Raschi. (e) per Prophetissam cap. 8. vers. 3. intelligunt
uxorem Esaiæ. Per *Filium* vero. *Maber Schalal* &c. eun-
dem qui supra dicebatur *Immanuel*, non vero secundum
fili.

filium ab eo, nec duos filios. Vocari autem ita, quod rapina mox sit ventura super Rezim & Peka, Raschi, R. D. Kimchi autem per hunc filium intelligit *filium Esaiæ*, cap. 8. vers. 3. Et nunc hoc, nunc illo appellatum iri nomine, scil. vel *Maber Schabal*, vel *Casch Batz*. Illa autem vers. 4. intelligenda esse de *filio Esaiæ*, sicut ille supra cap. 7. vers. 16. de *filio Achasi*. R. Aben Ezra in cap. 7. vers. 14. Per *Immanuelem*, sicut & per *Maber Schabal* cap. 8. vers. 1. sicut & per *Schear Jafschub*, cap. 7. vers. 3. intelligit *tres filios Esaiæ*, sicut cap. 8. vers. 18. propterea vocentur הילרי imo *discipuli*. Non vero intelligi per *Immanuelem* vel *Hiskiam*, vel *filium Achasi*. Et cujuslibet nomen fuisse signum, & præfagiisse aliquid futuri Judæis. R. Gaon in eo ponere signum, quod fuerit *Masculus*. Ipse R. Aben Ezra vero in eo, quod *simulac natus sit, comedit contra naturam communem*. Et *Alma* notare proprie paucitatem seu parvitatem ratione annorum, sicut & על. Et posse illam esse *etiam uxorem*, sicut Proverb. 30. vers. 19. Quod cætera convenit cum reliquis Rabbiniis. Hæc illi.

II. Sed Respondemus Judæis (1.) Radix ostendit, *Alma* notare virginem occultatam, scil. a consuetudine conjugali, & domi apud matrem delitescentem, nec in publicum prodeuntem, ut 2. Macc. 3. vers. 19. conf. Schindler. in vocab. עלם Sicut & עלם notat *adolefcentem*, non tantum parvum annis, sed etiam expertem vitæ conjugalis semper denotat. Vid. 1. Sam. 17. vers. 56. cap. 20. vers. 22. (2) Vox illa *septies* usurpatur in S. Scriptura, v. g. hoc loco, & Præv. 30. vers. 19. porro Gen. 24. vers. 43. Exod. 2. vers. 8. Cant. 1. 3. cap. 6. vers. 7. Psalm. 68. vers. 26. In quibus ipse Judæi fatentur usurpari pro *virgine*. (3) De virgine explicant 70. in h. l. vocantes eam παρθενο. Et Syrus reddit, Matth. 1. vers. 23. *Bethuletha*, quam vocem

tantum de virgine usurpari fatetur R. D. K. &c. (4) Quia
alias signum mirabile nullum poni posset. Omnia enim
illa, quæ Rabbinii proferunt, sunt *ridicula*, imo in natura
communia. Ad hæc illi multum inter se discordant. A-
pertum etiam est, *rem natam per hoc signum poni hostium*
horum discessum ex terra Juda, vers. 7. 16. &c. At Judæi si-
gnum hoc præsens & prognosticon statuentes, non *disces-*
sum, sed *non-reversionem hostium* per id signari volunt,
contra textum apertum. (5.) *Immanuel* ille, cap. 7. vers. 14.
distinguitur a *filio Esaie* vers. 3. ut & a *filio Prophetissa* cap.
8. vers. 3. (primo) nomine. Hic enim vocatur *Immanuel*
i. e. *Deus nobiscum concipiendus & nasciturus ex virgine*.
Ille aliter (2.) *Filius Esaie jamdum natus erat*, cap. 7. vers.
3. hic vero *nasciturus* cap. 7. 14. (3) *Regno, Immanuelis* e-
nim hujus erat *jamdum latitudo terre Judaica*, atque sic
jamdum existentis, cap. 8. vers. 8. (4.) *Auxilio*. Ab hoc
enim *Immanuele* auxilium sibi contra *presentia consilia &*
molimina hostium Judæis paratum esse, dum dicit Pro-
pheta: *Nam nobiscum est Deus* i. e. *Immanuel*, cap. 8. vers.
10. Unde etiam eodem cap. 5. vers. 11. 12. 13. seqq. statim an-
nectitur apertum de *Messia* testimonium &c.

III. Objiciunt Judæi (1.) *Prov. 30. vers. 19.* Sed
Resp. Num via viri in *alma* est statim *concupitus* carnalis?
minime. Quidni *amor*? ut Lutherus. *Insidia*? ut alii.
Ex quibus contrarium sequitur. Et qualis est via seu in-
sidia adulteræ ad *juvenem*, v. g. *Josephum castum*, vers.
10. Tales sunt cogitationes seu insidia viri ad *virginem*,
vers. 19.

IV. Objic. (2) *Hoc quod Achazo datur, signum esse*
debuisse, ipsum in presenti confortans de liberatione. At
navitatem Messia contigisse post multa demum secula. Ergo
&c. Resp. (1) Ipsi Judæi ponunt hoc signum *post liberati-*
onem

onem jam factam. Ut audivimus. (2.) Signum hoc non fuit *antecedens seu pramemorativum*, sive Jud. 6. vers. 17. seqq. 36. Sed *consequens seu rememorativum*, respectu subjecti, sicut etiam Exod. 3. vers. 12. Jud. 23. vers. 23. Esa. 37. v. 30. Luc. 2. vers. 12. &c. Conf. in h. l. Lutherum T. 8. Jer. p. 130. 1. seq. D. Helvicum, de refutatione except. Judaic. p. 233. seqq.

V. Apparet ergo ex h. l. (1.) hic agi de *Messia*. Nulli enim alii hæc omnia competere possunt. (2.) Messiam esse *verum Deum*, & juxta divinam suam naturam eo tempore *exitisse*, & Judæis *præsto fuisse*. Sicut etiam Judæis præsto fuit *in deserto*, Exod. 23. 20. seqq. &c. (3.) Et nihilominus *Messiam, verum Deum*, secundum *humanam naturam ex virgine nasci debuisse*, quæ talis mansit, dum eum *concepit & peperit*. Quæ omnia certe nostro Messiaæ exacte conveniunt. Quo haud immerito referri potest, quod habetur, Jerem. 31. vers. 22. *Dominus novum super terram creabit: Foemina circumdabit virum. Ubi quidem Piscator explicat, quod Judæi ceu imbecillis mulier, tanta futuri sint in reditu suo ex captivitate Babylonica παρρησια, ac si ipsos Chaldaeos sint invasuri & debellaturi ex Esra 1. vers. 4. seqq.* Alii etiam negant, h. l. intelligi posse *Mariam*, quia vocabulum פקרה notet *totum sexum*. Id quod tamen falsum esse patet ex Gen. 1. vers. 27. Proinde sicut Es. 43. vers. 19. per *rem novam* intelligitur illud, quod circa *Messiam* sic eventurum. Ita etiam h. l. *novum* hoc merito intelligitur, quod *B. virgo Maria concipiet in utero masculinum in violata virginitate*. Et quod *Deus est homo*, & vice versa, est *res nova & inaudita in natura circulo*. Ideoque etiam prædicatio est *nova seu insæta*. Modus enim *prædicandi*, sequitur modum *essendi*.

VI. Demonstrato nunc, quod *Messias ex virgine fuerit*

fuerit nasciturus, nunc demonstrabimus Messia hujus
 γενεαλογίαν quod ille ex Stirpe Davidis sit oriundus, Chri-
 stus Jesus sc. Salvator noster. Demonstratur autem hoc
 (I.) ex Matth. i. vers. i. seqq. & vers. 16. ubi Matthæus dicit,
 se librum i. e. catalogum γενεσεως seu generationis Jesu Chri-
 sti Filii David velle recensere. Notum autem est, quod
 γενεσις ejusmodi notet generationem, quæ ex γενήσεται i. e.
 naturali generatione. Sicut ipse Matthæus in enumerati-
 one hujus γενεσεως semper usurpat vocabulum γενῶν, quod
 notat proprie naturalem progenerationem Filii ex Patre.
 Et tamen v. 17. vocat hasce generationes γενεάς, ex γενήσεται
 illa resultantes, & hanc γενεσιν tandem vocat γενήσιν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, vers. 18. Sic & 70. Interpp. catalogum γενεσεως in-
 telligunt nonnisi de naturali & proprie sic dicta generati-
 onum, ab Adamo usque prognatorum per γενήσιν
 proprie sic dictam. Dum dicunt: αὐτῆς ἢ Εἰβλαθῆ γενεσεως
 ἀνθρώπων, & postea usurpant vocabulum ἐγένησε, Gen. 5.
 vers. 1. seq. Sic Ruth. 4. vers. 18. seq. γενεαίς Φαρίσ, expli-
 cant postea per ἐγένησε Syrus Interpres itidem habet vo-
 cabulum רִלְרֹחַר כַּחבָּא id est, liber generationis, quod
 vocabulum venit a radice רלר: quod significat generati-
 onem proprie sic dictam seu naturalem, quæ est Filius a pa-
 rente suo. Indubium ergo est, Matthæum ejusmodi ca-
 talogum generationis recitare velle, quæ ortus Jesu Christi
 demonstratur ex Patre David, ita ut ille sit Filius Davidis
 per naturalem generationem. Jam vero in hac generati-
 onis serie tandem dicit, quod Jesus, qui vocatur Christus
 sit generatus seu natus ex Maria, uxore Josephi, vers. 16.
 Cum autem catalogum generationis hujus naturalis Davi-
 dica pertextat, inde ab Abrahamo usque ad Josephum, virum
 Mariae, ex qua natus est Jesus: manifestum est, Matthæ-
 um demonstrata stirpe seu familia Josephi ex Davide per
 na-

naturalem generationem voluisse simul demonstrare
 familiam seu generationem Mariae naturalem, & conse-
 quenter etiam Jesu Christi ex Davide, seu Patre proprie
 sic dicto. Quæ nam autem sit causa, ob quam demon-
 strata Josephi γενεαλογία naturali, eo ipso etiam γενεαλογία
 Mariæ demonstrata haberi debeat, de illa postea differe-
 mus. Voluit enim Matthæus γενεαλογίαν Josephi mascu-
 linam texere, tam quia Christus voluit ex Maria nasci sub
 umbraculo conjugii, ne scilicet a Judæis, quibus generatio e-
 jus naturalis quidem, attamen singularis incognita erat,
 Maria cum Christo Filio suo ignominia & macula aliqua
 afficeretur & convitio aliquo notaretur, quam quia Ma-
 ria opus habebat viri assistentia fidei in tribulationibus ei
 obventuris. Ut patet ex Matth. 1. 18. 19. & c. Luc. 1. 27. Un-
 de habebatur communiter pro filio Josephi fabri, Matth.
 13. vers. 55. Marc. 6. 3. Luc. 3. vers. 23. Cui accedit, quod
 apud Judæos genealogia femineæ insuetæ fuerint, sicut
 patet ex S. Scriptura V. T. & ex Rabbinis dicentibus:
 מִשְׁפַּחַת אִשָּׁה לֹא נִקְרָאת מִשְׁפָּחָה i. e. Familia ma-
 tris non vocatur familia. Unde & Damascen. lib. 4. de
 Orth. fid. cap. 15. pag. 327. ait: Decet scire, non fuisse morem
 Hebræis, neque divine Scripture, γενεαλογίας texere mulie-
 rum, seu ut ipse loquitur, γενεαλογεῖσθαι γυναικας.

VII. Probatur idem (II.), quod scilicet Maria eque
 ac Josephus ex stirpe Davidica sit oriunda, quia Josephus
 ex Galilea de civitate Nazareth in Judæam, & quidem in
 civitatem David, quæ vocatur Bethlehem (eo quod esset de do-
 mo & familia Davidis) ascendisse dicitur, ut describeretur
 scilicet cum possessionibus suis hæreditariis, una cum Maria, de-
 sponsata sibi uxore, pregnante, Luc. 2. vers. 4. 5. Eadem
 ergo fuit causa & Josephi & Mariæ, cur proficiscerentur
 Bethlehemum, scilicet ut ipsorum possessiones hæreditaria in-

B
 ibi

ibi ab eis significarentur & describerentur. Prout Lucas manifeste testatur, dum dicit: ἀπογγύσασθαι τὸν Μαριάμ. Jam vero Josephus propterea hæreditatem suam Bethlehemi profiteri, eaque consignari debebat, quia erat ex domo & familia Davidis. Ergo ex eadem causa etiam Maria Bethlehemi opes suas hæreditarias significare & ita etiam describi debebat, quia scilicet & ipsa ex domo & familia Davidis Bethlehemitica oriunda erat. Cur enim illa etiam Bethlehemi describi necesse habuisset cum Josepho, nisi & ipsa ex domo & stirpe Davidis prognata fuisset? Unde & verba illa ex domo David, Luc. 1. vers. 27. ubi dicitur? Ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, ex domo David, & nomen Virginis, Maria, ex æquo ad Josephum & Mariam referri possunt. Cum ergo constet, Mariam virginem fuisse Ἰουδαίων, quæ habuit facultates aliquas hæreditarias; Et vero lex data erat, ut si quis mortuus fuerit, & filium non habuerit, hæreditas ejus ad fratrem ipsius transferatur, Num. 27. vers. 8. Ita tamen: & omnis filia, quæ possederit hæreditatem, de tribubus filiorum Israel, uni de familia tribus Patris sui nubat, seu sit in uxorem, ut possideant filii Israel singuli hæreditatem Patrum suorum, ne transferatur possessio de tribu ad aliam tribum &c. Num. 36. vers. 8. 9. manifestum est, Mariam fuisse necessario ex familia Davidis, eo quod vi hujus legis non nisi alicui ex eadem familia Davidis scilicet nubere ipsi licuit. Nupta autem fuit Josepho ex Domo Davidis. Unde & ipsam ex Domo Davidis fuisse necesse est. Ipse Dn. D. Helvicus in vindic. locor. de geneal. Christi pag. 386. ait: Verum legis hujus Num. 36. sensum esse, quod eo in casu interdicta sunt diversarum tribuum matrimonia, quæ confusionem importarent hæditorum prædiorum, ut exemplum filiarum Zelaphebed liquido ostendit. Alias extra hunc casum
fin.

singularem matrimonia ex diversis tribus contracta
fuisse, manifestum est ex multorum exemplis. Prout
illud contra Aeglinum *ibid.* recte demonstratur pag. 380.
seqq. Neque enim indiscriminatim sequitur, quod quia
Maria Josepho nupta fuit, illa etiam ejusdem cum eo fami-
lia fuerit. Sed in hoc singulari casu manifesta est conse-
quentia, quod quia Maria possedit Patris sui opes heredi-
tarias, illa etiam a nullo alio nisi a viro familia sua paterna
in uxorem duci potuerit & debuerit.

VIII. Merito igitur Isaacus Casaubonus contra
Baronium exerc. i. num. 13. pag. 72. notat. *Mosen ibi
non in universum de omnibus feminis loqui, sed de illis dun-
taxat, quae in Atheniensium legibus Ἐπικληροὶ dicebantur, &
Ἰπικληροῖς opponebantur. Haec dotem certam e bonis pater-
nis auferebant, ille totam hereditatem in dotem affere-
bant. Nam ut ex orationibus Isai & Demosthenis liquet
ἐκ ἐξῆν ταῖς Ἰπικληροῖς ἕξω τῆς ἀγχιείας
γαμεῖν, ἀλλὰ προσηκου ἦν αὐταῖς μετὰ τῶν
χρημάτων τῶ ἐγγύτατα γένος συνοικεῖν.*
Non licebat, inquam, virginibus Ἰπικληροῖς extra cognatio-
nem nubere, sed oportebat ipsas una cum bonis proximo a-
gnato nubere. Neque solum Athenis gentis enuptio vetita,
sed etiam in aliis Graecorum civitatibus. Diodorus Siculus
lib. 12. in Solonis & Charonda legibus ita cautum hac de re
fuisse testatur. *Κελεύει ὁ νόμος τῇ Ἐπικληρῶ
ἐπιδικάζεσθαι τὸν ἕγγιστον γένος ὡσαύτως δὲ
καὶ τὴν ἐπικληρὸν ἐπιδικάζεσθαι τῶ ἀγχι-
στῷ. Ubi jus idem in viros & mulieres statuitur: ut proxi-
mus agnatus cum ea femina, ad quam gentis hereditas est
deducta, judicio experiri possit, si nuptias ex lege recuset, &
vice versa virgo aut mulier in casu simili. Simillima fuit*

lex Moſis, de qua in extremo illo capite Numerorum agitur: Quod ſi intellexiſſet Baronius, ad omnia conjugia promiſcue illam non extendiſſet. Satis hoc exprimitur illis ipsis verbis, quæ ſunt in Annalibus deſcripta: ſed multo clariuſ illis, quæ Latinus Interpres omiſit Num. cap. 38. verſ. 8. 9. Quæ fuerit cauſa illius omiſſionis nescio: Obſervo tamen iuſdem codicibus cum Latino Interprete uſum & Jonathanem Uzzielis F. in ſuo Thargum. Ex his ſequitur, beatam virginem, non ſolum ejusdem fuiſſe tribus Juda cum Joſepho, ſed etiam ex eadem gente & cognatione, nempe Davidica. Itaque vere & doctè Epiphanius contra ſceleftiſimum hereticorum genus Antidicomarianitas ſcribit, ſc. T. 2. l. 3. hæreſi 78. p. 337.) Mariam Joſepho eſſe traditam, κλήρων εἰς τὸ ἀνάκτορον αὐτοῦ ἦκεν, quum jura hereditatis, quam poſſidebat, eo ipſam ad egiſſent. Significat enim, Mariam fuiſſe virginem Πικληγεν. Hæc Caſaubonus.

(IX.) Probatur III. quia γενεαλογία Chriſti ex Davide etiam in vulgus nota erat, ut inde paſſim Chriſtum vocarint *Filium Davidis*, Mariam ergo matrem Chriſti etiam *filiam Davidis* fuiſſe oportuit. Patet illud ex Matth. 9. 27. cap. 12. 23. Matth. 21. 9. Luc. 18. 38. Joh. 7. verſ. 28. &c. Sic & Paulus ait; Chriſtum eſſe natum *ex ſemine David ſecundum carnem* Rom. 1. verſ. 3. 2. Tim. 2. 8. &c. Et hæc de Chriſto conſtanter & ſine ulla contradictione tum temporis aſſerta fuerunt. Ex quo patet, neminem dubitaſſe de genealogia Chriſti *ex ſemine Davidis*, tabulæ enim publicæ, in omnium Judæorum conſpectu, proſtantes, id ipſum teſtabantur, ut nemini contradicere liceret. Quæ de Cauſa Chriſtus etiam dicitur *Leo de tribu Juda, & radix Davidis*, Apoc. 5. verſ. 5.

X. Hactenus de genealogia Chriſti naturali a Matthæo contexta, Genealogiam autem Chriſti a Luca. reci-

citatum, cap. 3. vers. 23. seqq. quod attinet : Notum
quidem est, quod Patres quidam statuerint, eum *Sacer-*
dotalem in Christo personam ostendere, & sic ejus γενεαλογίας
ex tribu Levi derivare voluisse, generationis adoptionis
Christi percurrendo, sicut Matthæus Regiam in Christo
personam insinuare instituerit, naturales ejus ex Regibus Ju-
deorum generationes numerando. Verum etiam si Chri-
stus sit non tantum *Rex verus*, verum etiam *Sacerdos*
Summus : nullus tamen locus five e *Mese* five e *Pro-*
phetis adferri potest. Christum *de tribu Levi* oriturum
esse, sicut etiam nusquam dicitur *filius Levi*, sicut tamen di-
citur *filius Davidis e tribu Juda.* Ad hæc *S. Scriptura*
Christum non ex *stirpe Aaronis*, verum ex *tribu Juda* o-
riginem suam trahere, quin nec secundum *ordinem Aa-*
ronis, verum secundum *ordinem Melchisedech* eum *Sacer-*
dotem esse, ut ita *Leviticum Sacerdotium* a Christo longe
removeat, eiqve aliud, scil. *Melchisedechianum, sine fine du-*
raturum, attribuat, Hebr. 7. vers. 2. seqq. ubi etiam vers.
14. dicitur : *Manifestum est, quod ex Juda Dominus noster*
scil. Jesus Christus ortus sit. Ejus *Sacerdotium* autem a-
deo diversum fuit a *Levitico*, ut ne unum quidem *Aposto-*
lum ex illa tribu sibi acciverit. Epiphanius in longa di-
sput. contra Nazaraeos, probat, *Ecclesiam accepisse a ca-*
pite suo Christo & Regiam & Sacerdotalem dignitatem. Re-
giam, quia ipse est *e tribu Juda.* *Sacerdotalem* autem, non
quia ipse *e tribu Levi* genus traheret, quamvis alias de
commissione duarum tribuum mentionem faciat, sed
quia ipse *Summus Pontifex novi Sacerdotii* auctor esset.
Insuper cum Lucas genealogiam suam ad *Nathanem* usq;
referat, non potuit ex *Davide* *Sacerdotium Aaronicum* in
Nathanem filium transferre, utpote quo ipse nunquam
functus fuit. Testator autem ad heredem jus non trans-

mittit, quod ipse nunquam habuit. Multo minus *Nathan* ille a Luca memoratus fuit *Nathan Propbeta* ad Davidem a Deo missus. Qui fuit in signis Patrum quorundam error, quem Augustinus agnovit, & non semel retractavit. Quod autem *Elisabetha* de *filiabus Aaron* Mariæ dicitur *συγγενής*, hoc est, *cognata*, Luc. i. vers. 5. 36. Quod itidem Patres ad illam movit sententiam, ex eo nondum sequitur. Mariam fuisse ex tribu Levi seu de *filiabus Aaronis*. Nam Pater *Elisabethæ* uxorem sibi jungere potuit e tribu *Juda* & cognatione *B. Virginis Mariæ*; & tum *Elisabetha Mariæ cognata* dicitur, *Maria autem e tribu Levi* orta propterea dici non poterit. Quamvis etiam inter *Josephi* majores unus a Luca nominetur *Levi*, cap. 3. vers. 23. Constat tamen nomina Patriarcharum communia fuisse omnium tribuum, ut vel ex *Esdra* & *Nehemiæ* lectione attendi constare potest. Quare falsum est, personas Lucæ memoratas ad aliam tribum pertinere quam *Juda*. Constat enim, *Judæorum* plerosque duo nomina habuisse, ut ita nominum diversitas in descriptionibus duorum Evangelistarum, non satis firmum argumentum fit, ut existimemus, ab illis diversas describi tribus. Vid. de his *Casaubon. d. l. p. 70 71.*

XI. Cumque Lucas in genealogia a se descripta usurpet phrasin: *Qui fuit Filius Eli, qui fuit Filius Marthæ*, cap. 3. vers. 23. 24. seqq. Et inde illam filiationem referat usque ad *Adamum*, qui dicitur *Dei scil. Filius*, vers. 38. scil. non *genitus*, sed *creatus* ad imaginem Dei: constet autem, quod *nōis* seu assumptio in filium, filiique appellatio ex variis causis contingere potuerit, quin & contigerit, vel (1.) *natura*, vel (2.) *ex lege* *Mosis* de semine fratri mortuo excitando, vel (3.) *ex adoptione*, vel (4.) *ex arrogatione*, vel (5.) *propter affinitatem*, gener enim focero filius

lius dicebatur, vel (6.) ex *successione* in regnum aut priva-
tam hereditatem, hi enim eorum etiam filii censebantur,
quibus successerant. Ideo ex Luca certo constare non
potest, qualem ille filiationis & genealogia sua causam in-
tenderit, an naturalem, an legalem, an vero aliam? Quan-
vis certum sit, eum ortum Mariæ & Christi velle ex stirpe
Davidis derivare, & ex radice Jesse, vers. 31. 32. Sicut etiam
cap. 2. vers. 4. 5. manifeste indicat, Mariam fuisse natam
de domo & familia David. Conf. cap. 1. vers. 27. de quo su-
perius plura.

XII. Aphricanus apud Euseb. l. 1. hist. c. 7. (qui
illum cap. 6. vocaverat *Scriptorem haud vulgarem*) statu-
it, *Jacobum*, qui dicitur genuisse *Josephum*, Matth. 1. 16. &
Heli, qui itidem dicitur fuisse Pater *Josephi*, Luc. 3. 23. fuis-
se uterinos fratres, illum quidem ex *Salomone*, hunc vero
ex *Nathane*, & hujus *Heli* filium legam, fuisse *Josephum*,
eo quod *Jacob* fratris sui *Heli* absque prole occumben-
tis, viduam in matrimonium assumpserit, & ex & cum il-
la *Josephum* produxerit. Epiphanius Tom. 2. lib. 3. hæ-
res. 78. contra Antidico Marianitas pag. 340. dicit. *Ma-
riam* ex *Matre Anna*, & ex *Patre Joachim* natam, & *Elisa-
bethe* cognatam fuisse ex domo & familia David. *Josephum*
autem fratrem *Klope* fuisse filium *Jacobi*, qui *Panther* co-
gnominatus fuerit, ibid. pag. 337. ubi pluribus *Josephi*
familiam deducit. *Damascenus* lib. 4. de orthod. fid. c.
15. itidem statuit, *Jacobum* & *Heli* fuisse fratres uterinos,
illum ex tribu *Salomonis*, hunc vero ex tribu *Nathan*. De-
functo autem *Heli sine libris*, fratrem ejus *Jacobum* ex tri-
bu *Salomonis*, viduam ejus in uxorem accepisse, & susci-
tando fratri suo semen, genuisse *Josephum*. Ita ut *Jose-
phus* natura quidem sit filius *Jacobi* ex descensu a *Salomo-
ne*. Secundum legem vero filius *Heli* ex *Nathane*. *Heli*
vero

vero cognatum, *Bar Pantherem* ex familia *Nathan* genuisse *Jojakim*, *Jojakim* cum *Anna* autem *Mariam*, matrem *Christi*. Et hi *Zorobabelem* apud *Matthæum*, & *Zorobabelem* apud *Lucam* diversos fuisse putant, illum ex *Salomone*, hunc ex *Nathane*; sicut etiam *Mathan* apud *Matthæum*, cap. i. vers. 15. & *Mathat* apud *Lucam*, cap. 3. vers. 23. diversos esse sentiunt, illum ex *Salomone*, hunc vero ex *Nathane*. *B. Lutherus* statuit, in *Eleazare* ex familia *Salomonis* apud *Matthæum*, cap. i. vers. 15. defecisse stirpem *Salomonis*, utpote qui *Eleazar* sine liberis obierit. Ac proinde cognatum ejus *Levi* ex familia *Nathanis*, viduam *Eleazaris* in uxorem duxisse, & inde natum fuisse *Mathan* & *Mathat*, qui unus idemque, naturalis fuerit filius *Levi*, legalis vero *Eleazaris*. Hunc *Mathan* seu *Mathat* genuisse *Jacobum* & *Eli* tanquam fratres *ἑτερογενεῖς*. A *Jacobo* genitum fuisse *Josephum*; Ab *Eli* vero *Mariam*, & ex *Maria* *Jesum*. Ita ut *Josephus*, ducendo *Mariam*, factus sit generus *Heli*. Et ita *Joseph* & *Maria* fuerit duorum fratrum liberi ex *Nathane* naturales. *Dr. Chemnitius* statuit, *Zorobabelem* ex *Salomone* apud *Matthæum* fuisse alium a *Zorobabele* ex *Nathane* apud *Lucam*. Illum genuisse *Jacobum*, hunc vero *Eli* & sic hosce duos non fuisse fratres, verum cognatos *Heli* genuisse *Mariam*, *Mariam* vero *Jesum* ex stirpe *Nathanis*. *Jacobum* autem genuisse *Josephum*, qui ducendo *Mariam* filiam *Eli*, factus sit generus *Eli*. Et sic filius *Eli* a *Luca* vocetur i. e. generus illius. *Brugthonus*, cum quo ex parte consentit *Franciscus Junius*, statuit. *Jacobum* genuisse *Josephum*, *Heli* vero *Mariam*, cujus gener factus sit *Joseph*. Ita ut ob *ἀτεχνίαν* *Jechoniam* tanquam ultimi ex stirpe *Salomonis*, *Joseph* & *Maria* ex stirpe *Nathanis* progeneri fuerint. *Eglinus* itidem statuit. *Josephum* fuisse filium quidem naturalem *Jacobi* & *Salomonis*

mone apud Matthæum, filium vero *legalem Heli ex Natbane* apud Lucam, eo quod hic sine liberis obierit, Mariam autem ex eadem linea *Salomonis*, utpote *Regia*, non vero *Nathanis*, ortam fuisse, idque vi legis Num. 36. vers. 6. seqq. Ex mente etiam Aphricani, de quo supra.

XIII. Non ergo asserendum esse putamus, vel quod Maria *ad stirpem & familiam Davidis*, per modum *insertionis* ob *conjugium* cum aliquo ex stirpe Davidis pertineat; Fuit enim sicut *Iesus filius*, ita & Maria ejus mater *filia Davidis Naturalis*. Non quod linea *Salomonis* in Jechonia plane defecerit, ex Jerm. 22. vers. 24. seq. Longe aliter enim illud vaticinium se habere, recte demonstrat Dn. D. Helvicus, de geneal. Christi contra Brugthonum & Franciscum Junium pag. 371. seqq. Quo etiam modo Lucas dicat, *Iosephum fuisse & Heli*, sive ut *generum*, sive ut *filium legalem*; Vicissim quæ de causa Lucas *Iosephum* ascendendo referat ad *Nathanem* filium Davidis, sive ut ostendat, Mariam, nubentem Iosepho fuisse ex linea *Nathanis* naturaliter ortam, sive ut ostenso, quod Iosephus, sive ut *gener*, sive ut *filius legalis*, ad lineam *Nathanis* pertineat, ex tabulis eo tempore in publico extantibus, nunc vero amissis, constet, Mariam, nuptam Iosepho, ex *stirpe Davidica* simul ortam esse, &c. illud nos in medio relinquitur. Malumus tamen Mariæ genealogiam *naturalem* ex linea *Salomonis Regia*, quam *Nathanis* derivare. Illud autem certum est, Mariam necesse habuisse alicui ex *familia Davidica* nubere, atque sic & illam ipsam *nativitatem & ortum suum ad stirpem Davidis naturaliter* referre. Sicut antea pluribus demonstratum fuit. Quo certo manente & supposito, reliqua possunt in suspensio relinqui. Perplacet autem nobis, quod *Mathan* ap. Matthæum,

C

thæum,

thæum, & *Matbat* ap. *Lucam*, sit unus idemq̄ atq̄ve sic
Pater naturalis Jacobi ap. *Matthæum*, & *Pater simul na-*
turalis Heli (qvi & ipse ab *Epiphanio* dicitur *Jojakim*)
 ap. *Lucam*, ex qvo *Heli* nata est *Maria* & ex hac *Iesus* ex
 genere & stirpe *Salomonis* regia. Cum autem *Iosephus*
 simul naturaliter fuerat oriundus ex *Matban Avo*, & *Ja-*
cobo Patre, Fratre *Heli*, ex qvo *Maria*, & ex hac *Iesus*;
 Necessè habuit *Maria* eeu *Ἰησοῦ* utpote sine Fratre,
 nubere non alteri, nisi ex domo *Davidica*, qvi erat eo tem-
 pore ex uno eodemq̄ avo communi *Matbane* sc. *Iosephus*.
 Qvam sententiam ipse *Dn. D. Helvicus* d. l. pag. 329. 393.
 concedit tandem. Et *Dn. D. Osiander* eand. in *Bibliis* suis
 habet. Qvod autem *Epiphanius* & *Damascenus* statuit,
Mariam Iosepho traditam fuisse, non in desponsationem, ve-
rum in custodiam illius tanquam virginis, & in deceptio-
nem Satana, illud nos merito *S. Scripturæ* contrariari sta-
 tuimus, *Matth. i. v. 16. 20. Luc. i. 27. c. 2. 5. &c.*

XIV. *Interpres* seu nuncius conceptionis *Chri-*
sti dicitur *Angelus Gabriel* *Luc. i. 26.* Qvi etiam antehac
 a *DEO* in negotio incarnationis *Filii DEI* ablegatur.
 v. g. ad *Danielem*, determinans 70. septimanas de *Christo*
nascituro & passuro, *Dan. 9. vers. 21. seqq.* Ut & ad *Zacha-*
riam *Sacerdotem*, annuncians ei *nativitatem prodromi*
Messæ, Johannis Baptistæ, Luc. i. 19.

XV. *Alloquium*, qvo hic cœlestis internuncius
Mariam affatus est, describitur *Luc. i. vers. 28.* dum di-
 xit: *Ave Maria* &c. Qvam *Angelicam allocutionem*
 & *denunciationem* *Papistæ* multis *heterodoxis* & *idolo-*
laticis detorsionibus hætenus interpretati sunt, & *Ec-*
clesiæ Christianæ tanquam *precationem religiosam* fre-
 quentissime, mane vesperi, nocte dieq̄ve faciendam,
 vesano

vesano modo obtruserunt. Qvam Papisticam insaniam & idololatriam refutatam vide, part. 2. Anti-Fab. in art. 8. de invoc. Sanct. q. 2. num. 3. p. 824. Quo merito provocamus.

XVI. Dum autem eam alloquitur hisce verbis : *Ecce concipies in utero, & paries Filium &c.* Luc. i. vers. 31. verba sua ita format, quod Maria *jamjam* seu *presenti in momento* alloquitur a Maria *fide acceptati*, ex communi sententia, cui etiam Christ. a Castro in Hist. Virg. cap. 5. accedit, sit conceptura Filium DEI. Damasc. l. 3. O. F. cap. 2. id dedit ita : *Post consensum sanctæ virginis Spiritus S. supervenit in eam, juxta sermonem Domini, quem dixerat Angelus, purificans eam, &c.* Id quod vel exinde constat, quia Maria ad Angelum dixit : *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco*, Luc. i. vers. 34. In presenti loquens, Rationem *presentis* temporis, in sua interrogatione opponendo jamdum presentis conceptionis annunciationi. Vicissim *ex eo*, quod Angelus alloquens Mariam sine dubio usus est verbis Prophetæ, Esaiæ cap. 7. vers. 14. hoc modo : *Ecce tu es virgo illa pragnans, quæ concepit, & paries Filium, & vocabis nomen ejus Immanuel.* Maria etiam intelligens ex Angeli denunciatione, se *virginem illam* esse debere, quæ Messiam concipiat, & in lucem editura sit, quærit, quomodo illa *cen virgo, virum non cognoscens naturali modo*, nihilominus Filium illum, Messiam *Virgo concipere & parere* possit. Ita Ambrosius, Theoph. Titus Bostrensis, Zach. Chrysopolitanus, Salmero, ipse Bellarm. in Recogn. l. de Monarch. §. At inqvies. Concidit ergo illud Papistarum argumentum, dum ex hoc loco, Luc. i. vers. 35. probare volunt, Mariam virginem *emisisse votum perpetua continentia*, illudque suis verbis indigitare voluisse. Ut

C2

Bel.

Beilarm. l. 2. de Monach. cap. 22. Vide plura quoad hoc argumentum in lib. 2. Specialis part. 2. conf. Cath. Dn. D. Gerhardi pia memor. art. 7. c. 4. in arg. 5. n. 10. II.

XVII. Dum autem Maria ad Angelum dixit : *Quomodo fiet istud &c.* Non quæsit ita tanquam incredula, sed ut admiranda sicut & Abraham, Gen. 17. vers. 2. 8. cap. 15. 17. & Iohannes Baptista, Matth. 11. vers. 3. De quo Ambrosius in Luc. 7. pag. 467. ait : *Inquisivit Iohannes Baptista non ex dubitatione seu ignorantia, sed magis ex pietate.* Ut & Berrhoenses, Act. 17. vers. 11. dicuntur quotidie scrutati scripturas, num illa quæ a Paulo predicabantur, se haberent ? juxta Joh. 5. vers. 39. 1. Cor. 2. vers. 15. Scrutinium enim fit vel ex dubitatione, tendens vel in fidem, vel in infidelitatem, vel ex fide tendens in ejus incrementum & confirmationem. Zacharias autem quæsit, ut incredulus, & inde etiam punitus fuit, Luc. 1. v. 18. 19. 20.

XVIII. Persona concipienda & parienda dicitur *Filius* scil. *primogenitus Maria*, Matth. 1. ult. qui & ipse est *Iesus* Salvator mundi, Matth. 1. vers. 21. Psalm. 98. vers. 3. Es. 45. 8. cap. 49. vers. 6. cap. 52. vers. 10. cap. 56. vers. 1. &c. Estque ipse *Filius Altissimi*, & quidem unigenitus. Luc. 1. vers. 31. 32. Joh. 1. vers. 14. 18. cap. 3. vers. 16. 1. Joh. 4. 9. *Proprius DEI Filius*, Rom. 8. vers. 32. *primogenitus ejus Filius* Hebr. 1. vers. 6. Coloss. 1. vers. 18. &c. Dicitur *magnus* itidem, quia est *Magnus ille Deus*, Tit. 2. vers. 13. Deut. 7. vers. 21. cap. 10. 17. Psalm. 77. vers. 14. Psalm. 147. vers. 5. Dicitur *possessor sedem Davidis Patris sui*. Si quidem *Davidi* non tantum promissum erat, quod *Messias, Filius ex lumbis ejus oriundus*, sit regnum potentia, gratia & gloria occupaturus & administraturus,

rus,

rus, tanquam regnum divinum & supercaeleste : Verum etiam hoc Messia ex Davide nascitur regnum repraesentabatur per regnum illud terrestre, quod posteri Davidis per multa secula in hoc mundo administrarunt. Quoniam ergo regnum tale Davidi promissum erat in Filio ejus futuro, Messia : Inde merito dicitur thronus Davidis patris ejus. Vide 2. Sam. 7. 12. seqq. 1. Paral. 18. vers. 11. seqq. cap. 23. vers. 9. seqq. Psalm. 132. vers. 11. Es. 9. vers. 7. Jerem. 33. vers. 17. seqq. cap. 23. vers. 5. Amos 9. vers. 11. &c. Dicitur regnaturus in domo Jacob Luc. 1. vers. 33. quæ domus Jacob est Christi Ecclesia, constans ex Judæis & gentibus, Es. 44. 5. Jerem. 3. 14. seqq. Mich. 4. vers. 2. Rom. 9. 6. cap. 11. vers. 17. Gal. 6. 16. Quæ Ecclesia durabit absolute in æternum, Matth. 16. vers. 18. 1. Thef. 4. ult. Matth. 25. 46. &c. Regni ejus non dicitur futurus finis Luc. 1. vers. 33. quod idem asseritur de regno Messia, Es. 9. vers. 7. Psalm. 22. 2. 29. Psalm. 72. vers. 5. & 17. Psalm. 93. 1. Psalm. 110. vers. 1. Dan. 7. vers. 14. Mich. 4. 7. 1. Paral. 23. 10. &c. Quæ est descriptio ipsius regni divini, Psalm. 145. vers. 13. Dan. 4. 31. 1. Timoth. 1. vers. 17. 2. Pet. 1. vers. 11. Apoc. 11. vers. 15. &c.

XIX. *Modum* quo futura sit conceptio, Angelus Luc. 1. vers. 35. hisce exprimit verbis : Spiritus Sanctus superveniet in te. Qui Spiritus Sanctus non tantum mundavit virginem, scil. semen ab omni peccabili labe abstersum eliciendo, veram etiam *δωραμιν δευτικω της τῆς λόγου θεότητι* i. e. virtutem divinitatis verbi susceptivam præbuit, simul autem & *γεννητικω* i. e. generativam, loquente Damasc. lib. 3. de orth. fid. cap. 2. Quemadmodum enim Spiritus S. Gen. 1. vers. 2. olim ferebatur super aquas, scil. illas sæcundando, & virtutem *πλαστικω* seu

seu formativam illis indendo : ita etiam Spiritus Sanctus singularissima sua presentia & virtute in utero B. virginis Mariæ, non tantum eam fecundavit, semen prolificum ex castis ejus sanguinibus eliciendo, verum etiam illud ipsum ab omni adhærente peccato purgavit, ipsique Mariæ virtutem præbuit, qua susciperet & conciperet ipsum DEI filium. Virgini enim Spiritus Sanctus obumbravit, ut virgineo corpori temperaret Deitatis accessum Bernhard. serm. 3. in pentecost.

XX. Et virtus Altissimi obumbrabit tibi, dicit porro Angelus, Luc. 1. vers. 33. ubi per virtutem Altissimi intelligitur vel ipsa virtus Spiritus Sanctus ut Bernhardus sumit, vel ipse etiam Filius DEI, tanquam virtus & sapientia Dei Patris, 1. Cor. 1. 24. Sicut Demascenus d. 1. sumit, dicens : Et tunc (scilicet quando Spiritus Sanctus supervenit dicto modo in eam) obumbravit ei, Dei Altissimi in sua subsistens hypostasi, sapientia & virtus, Filius Dei, Patri consubstantialis, velut divinum semen. Et construxit sibi ipsi ex castis & purissimis sanguinibus carnem animatam anima rationali & intellectuali, primitias nostre masse. Hæc ille. Expleta autem fuit figura humane masse, non σπερματικῶς ἀλλὰ ὀμηριγενικῶς a Spiritu Sancto non paulatim per additamenta, sed uno contextu absoluta. Ipsum autem DEI verbum carni suppositum & hypostasis est. Non enim carni secundum seipsam antea subsistenti unitus est Deus verbum, sed inhabitans sancta Virginis uterum ἀπεριγραπτῶς i. e. in circumscripte in sua ipsius hypostasi ex castis semper virginis sanguinibus, carnem

carnem animatam anima rationali & intellectiva subsistere fecit, primitias assumens humanae massae, ipsum verbum: factum carni hypostasis. Ita ut simul caro, simul sit Dei verbi caro, simul caro animata, rationalis & intellectiva. Quare non hominem (scilicet antea existentem) Deificatum dicimus, sed Deum (utpote jam antea existentem) inhumanatum. Nam qui natura est perfectus Deus, factus est natura perfectus homo, idem ipse, non secundum naturam mutatus, neque dispensationem carnis per phantasiam monstrans, verum carni ex sancta virgine sumpta & rationaliter & intellectualiter animata, & in seipso esse assecuta, unitus est secundum hypostasin ἀσυγχύτως καὶ ἀναλλοιώτως καὶ ἀδιαίρετως i. e. inconfuse, inalterabiliter & indivise, non transmutans Deitatis suae naturam in carnis substantiam, neque certe carnis suae substantiam in naturam Deitatis suae, neque perficiens ex divina sua natura, & quam assumpsit, humana natura, unam naturam compositam. Haec omnia Damascenus rectissime d. l. Est enim haec ombumbratio 1. fecundantis, 2. conservantis & defendentis, 3. assumptis, 4. divina ἀρχήματα communicantis, &c.

XXI. Infert inde Angelus hanc conclusionem: Propterea & quod nascetur sanctum, (aut sanctus per ἀντονομασίαν) Filius DEI vocabitur, Luc. i. vers. 35. Quo ipso Angelus non vult indigitare, quod Christus sit & dicatur Filius Dei ab initio originis suae propter conceptionem ex Spiritu Sancto prout Ostorodus, Photinianus ille in institutionibus pag. 48. 49.

ur-

urget. Nam si hæc vera & genuina filiationis Christi causa esset, tum Spiritus Sanctus erit *Pater Christi*, vi relationis inter Filium & Patrem. Non hoc. Ergo nec illud. Nec operatio illa Spiritus Sancti in formanda humanæ naturæ massa, quam $\delta\lambda\omicron\gamma\textcircled{c}$ in se assumpsit, fuit *generatrix*, sed *creatrix*: Unde Spiritus Sanctus est & dici potest *creator* humanæ naturæ Christi, non autem ejus *Pater generans*, quia ex sua Deitate non *generabit* humanam naturam, sed ex purificatis virginis Mariæ sanguinibus eam *creavit & formavit*. vid. Dn. D. Feurb. piæ mem. in Anti. Ostor. pag. 102. 312. Falsa ergo hæc causa explosa, nos veram ex ipso textu substituiimus scil. ideo *sanctum ex Maria natum vocari Filium Dei*, vel quia ille sit ipse *Jesus magnus*, ille Filius Altissimi, qui *in domo Jacobi in æternum sit regnaturus*, Luc. 1. vers. 31. 32. 33. Quicumque enim talis est, ille merito *vocatur Filius Dei Altissimi*. Vel quia ipse *Filius DEI* tanquam virtus & sapientia Dei *in unitatem personæ* suæ hanc massam & carnem animatam assumat, quod *assumptum* merito est & dicitur *Filius DEI Altissimi*, Luc. 1. 35.

XXII. Post consensum igitur sanctæ virginis, quam hisce verbis contestata fuit: *Ecce ancilla Domini sum, fiat mihi secundum verbum tuum*, Luc. 1. vers. 38. Spiritus Sanctus statim supervenit in eam, secundum sermonem Domini, loquente ita Damasc. lib. 3. de orth. fid. c. 2.

XXIII. Ex hisce ergo sequentia doctrinalia merito observamus. I,

I. *Conceptionis Christi veritatem* vers. 31. 35. consistit autem illa in eo, dum Spiritus Sanctus *ex sanguine* Mariæ virginis veram *formabit* humanam naturam, Equidem Spiritus Domini etiam aliis creaturis & hominibus dicitur *vim plasmatricem seu formatricem* indere, ut suam habeant speciem, inque ea augmentur, ut Gen. 1. vers. 2. Psalm. 33. 6. Job. 33. 4. Psalm. 104. vers. 30. Esa. 64. vers. 14. Sed h. l. peculiare Spiritus Sancti plasma & opus describitur, ut & in symbolo Apostolico: *Conceptus a Spiritu Sancto, natus ex Maria virgine.* Dum scil. *sine viro* ejusque maritali seu *σπέρματινῷ* congressu, Spiritus S. ceu *δννισπυ* & *opifex, modo singularissimo, massam aliquam sanguineam, ex sanguinibus virginis Mariæ, anima rationali instructam separavit, sine omni peccati originalis labe, utpote quam in illa ipsa separatione statim absterxit; Illam massam ceu foetum conceptum in distinctas humani corporis partes formavit, & fecit, ut aliorum foetuum instar progressu temporis accretio facta, ille foetus in utero virgineo gestatus & auctus fuerit, usque dum omnia corporis humani membra elaborata & perfecta fuerunt ad navitatem usque.* Juxta Damascenum autem & ejus interpretem in lib. 3. de orth. fid. cap. 2. possumus concedere, *simultaneam membrorum distinctionem seu effigiationem, successivam autem eorum postea accretionem.* Propterea autem illo *singulari modo* a Spiritu Sancto conceptus est ex Maria virgine non secundum *cursum nature*, ne per congressum maritalem talis massa *peccato originali* pollueretur, juxta Psalm. 51. vers. 7. Joh. 3. 4. Sed illa immaculata & sancta esset,

D

sicut

sicut dicitur Luc. 1. 35. Hebr. 7. vers. 25. Dan. 9. 24. Et nihilominus *veram* humanam naturam ut haberet, conceptus est ex *vero* homine, Maria virgine. Unde dicitur passim *Filius Mariae, Filius hominis, filius & germen Davidis, verus homo, ex stirpe Adami pro- gnatus*, sed modo *extraordinario & sine peccato*, Luc. 3. ult.

II. *Conceptionis hujus sanctitatem & sublimi- tatem* vers. 35. Dum hæc massa seu foetus humanus ita a Spiritu Sancto singulariter separatus, non tan- tum statim a Spiritu Sancto fuit repletus quo ad dona- tam finita quam infinita, & unctus citra mensuram, ad instar Luc. 1. vers. 15. Joh. 3. vers. 34. Coloss. 2. 9. In- de statim fuit *factus sanctus imo sanctissimus*; Verum etiam *ipse Filius DEI* ab æterno ex substantia Patris ge- nitus, secunda persona sanctæ Trinitatis, illam mas- sam seu foetum humanum a primo conceptionis mo- mento in intimum personæ suæ infinitæ & divinæ si- num assumpsit, factus cum eo una persona, commu- nicando ei intime & arctissime suam hypostasim, na- turam & idiomata divina, constans utraqve natura, divina & humana, Joh. 1. vers. 12. 1. Tim. 3. v. ult. "Ἄμα- σαρχ, ἄμα θεῶν λόγος σαρχ" Damasc. 1. 3. O. F. cap. 2. Et ita *verus Immanuel*, Matth. 1. v. 20.

III. *Conceptionis hujus utilitatem.* Scilicet hæc conceptio est felicissimum initium nostræ redemptio- nis. Conceptus enim est Redemptor noster, & na- tus postea in hunc mundum in nostram salutem. In specie vero hæc conceptio *admirabilis, munda, sancta* &

& salutaris ; nostram immundam, peccabilem & damnabilem conceptionem eo adaptat, ut licet firmus prius damnati, quam nati, immundi ex immundo semine concepti, Job. 14. vers. 4. filii ira Eph. 2. 3. nihilominus nati, per baptismum renascamur & filii Dei constituamur, Eph. 5. 27. Imo foetus in utero euecti per & propter hanc conceptionem Christi sanctificentur & saluentur; Matth. 18. 14. Es. 9. 6. Nasci enim in S. Scriptura sumitur etiam pro concipi, Job. 3. v. 3.

XXIV. *Ufus practicus esto.*

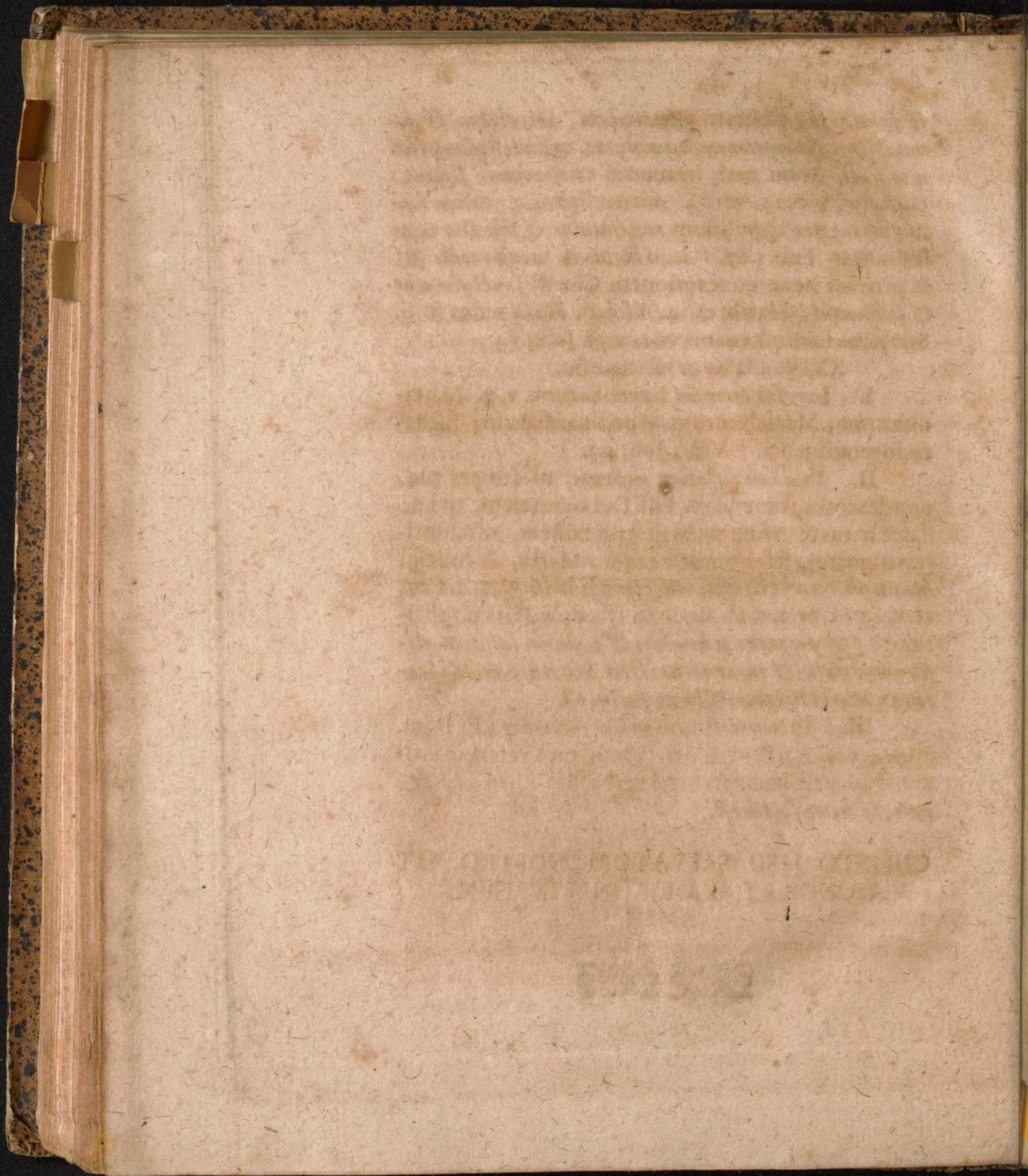
I. *In refutationem hæreticorum, v. g. Marcionitarum, Manichæorum, Apollinaristarum, Eschærodoctarum &c. Vid. 1. Joh. 4. 3.*

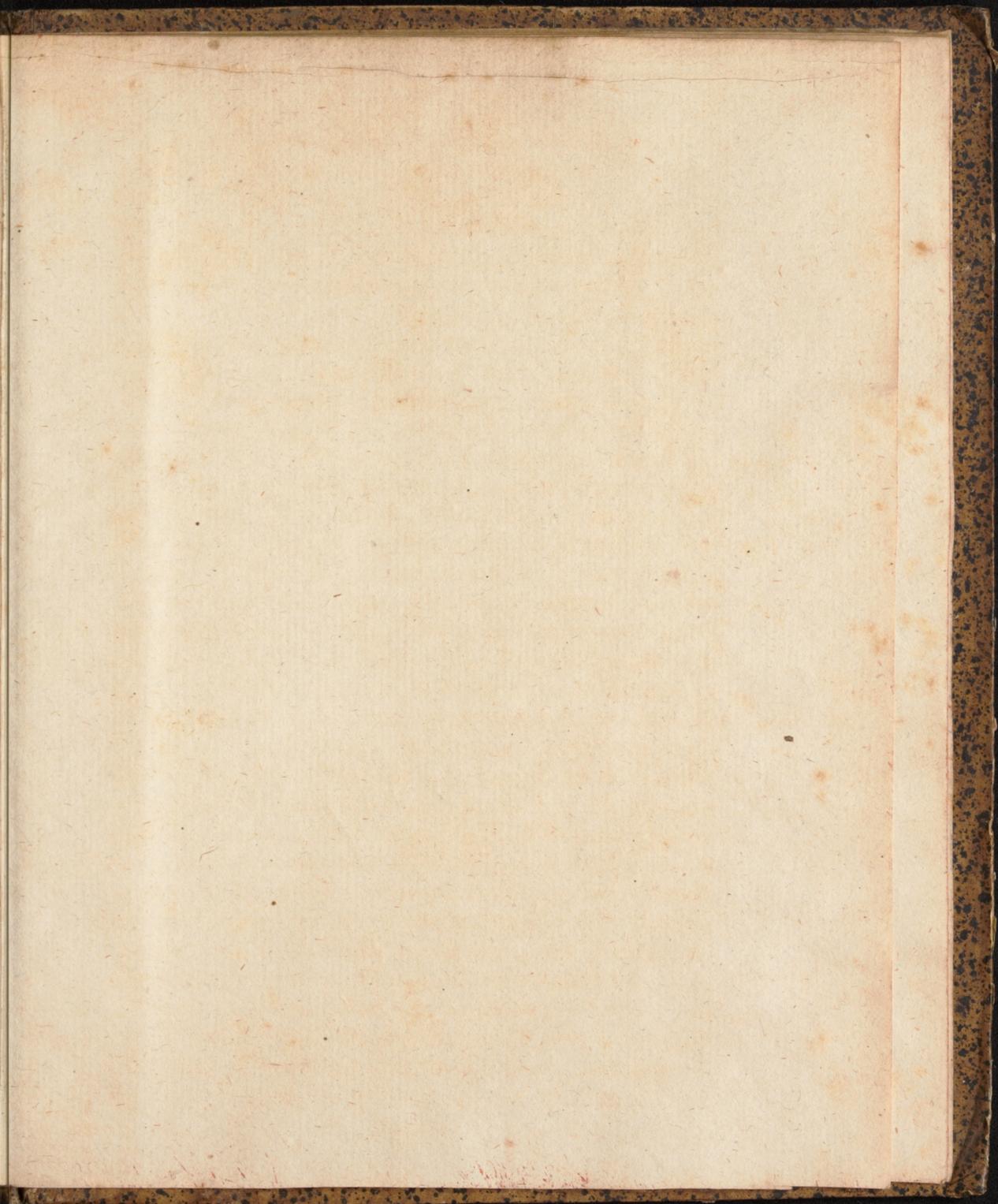
II. *In admonitionem nostrum, ut semper pie ponderemus stupendam Filii Dei bonitatem, qui a Patre natus & in summa Majestate existens, nihilominus dignatus est se immittere utero Mariæ, & concipi hominem, non vero fieri Angelum, Joh. 16. v. 28. 1. Cor. 15. v. 45. Hebr. 2. v. 16. unde in symbolo Nicæno dicitur: Qui propter nos homines & nostram salutem descendit e cælis, & incarnatus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, & homo factus est.*

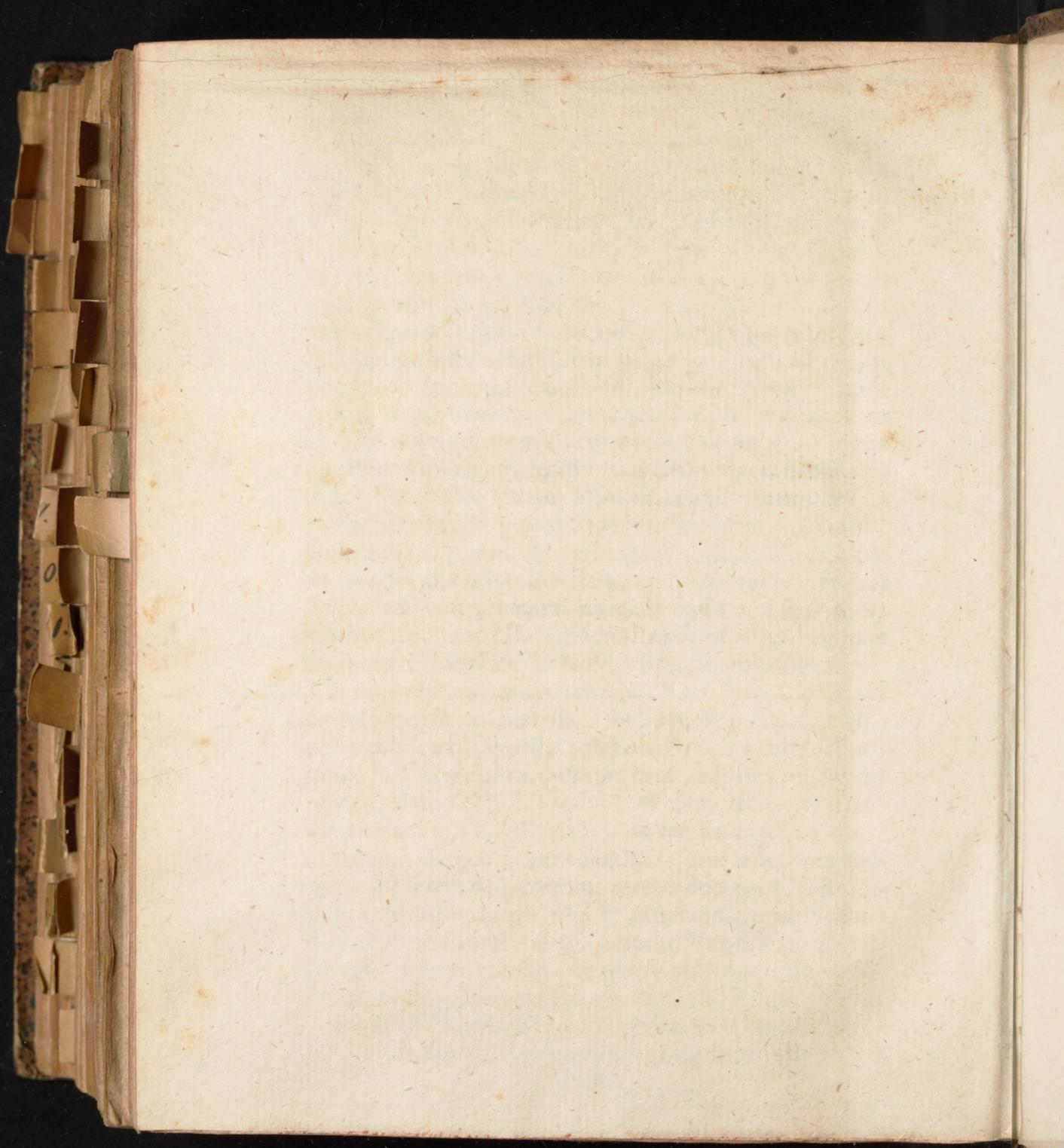
III. *In consolationem nostri summam; Ex Deut. 33. v. 4. c. 4. v. 7. Prov. 8. v. 31. Inde mos veterum piorum fuit, ut se inclinarent ad verba illa: Descendit de cælo, & homo factus est.*

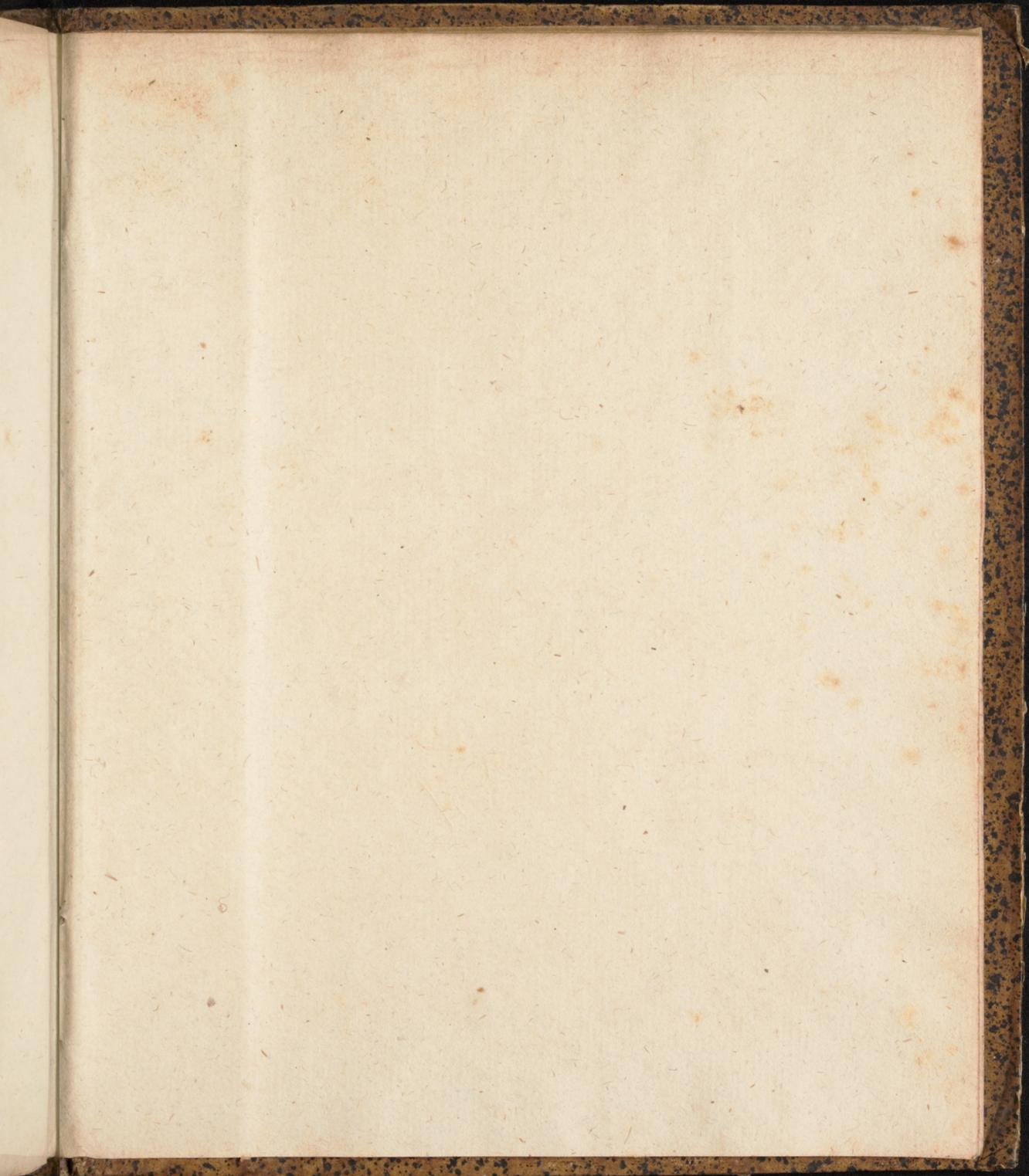
CHRISTO JESU SALVATORI NOSTRO SIT
HONOR ET GLORIA IN ÆTERNUM
AMEN.

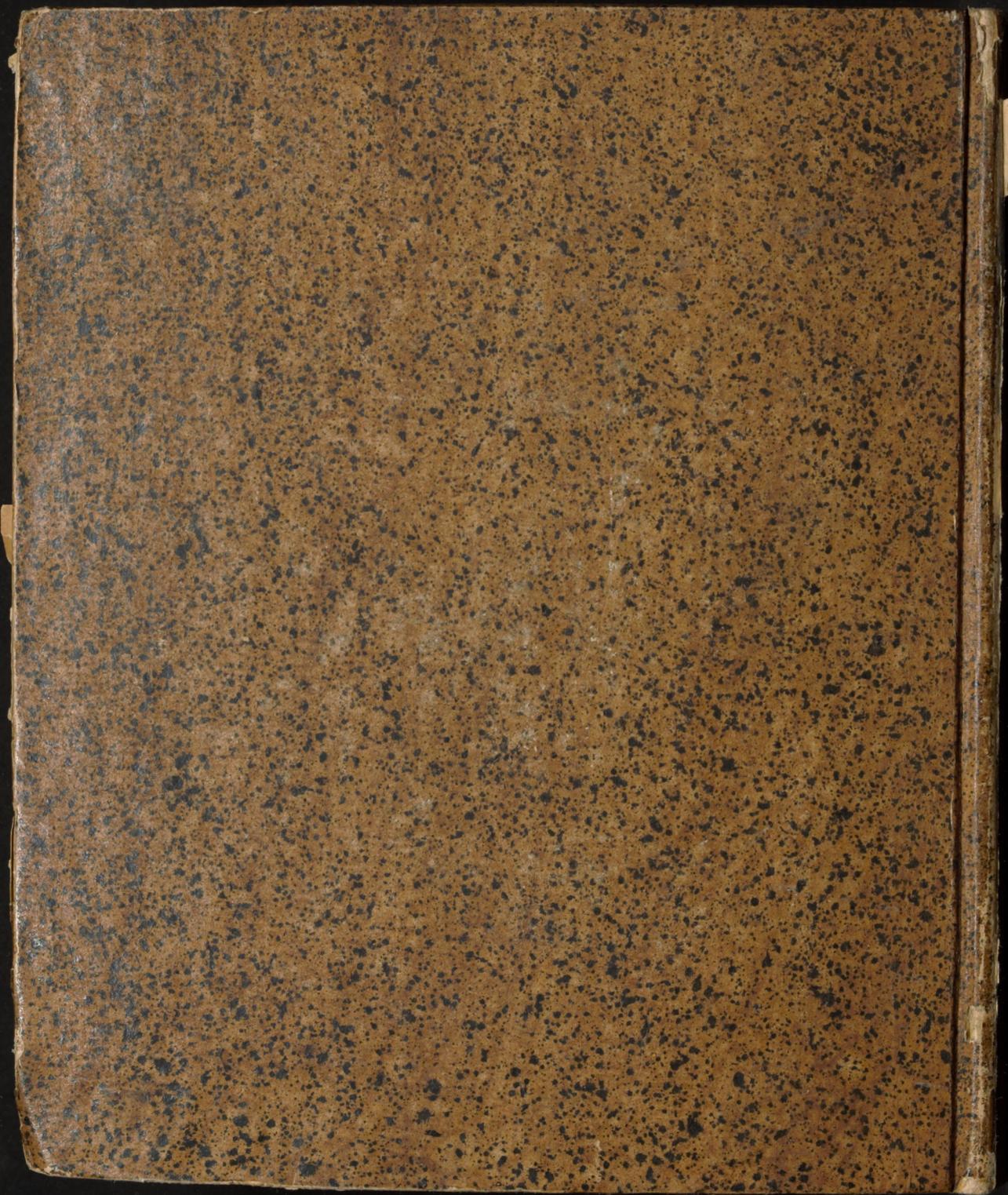

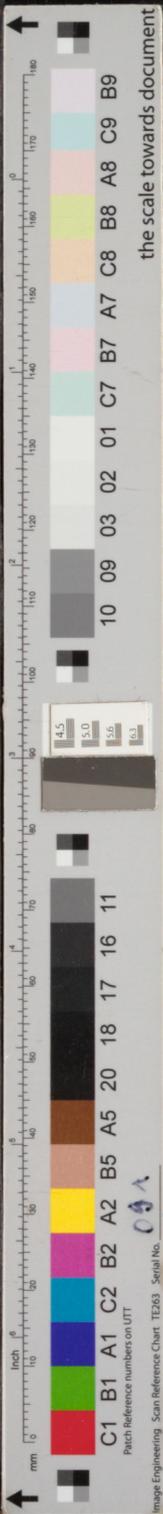

the scale towards document

modam aut dignitate laborum, sed ex libero Dei gratia dependentes, quippe qui sua dona in sanctorum coronare solet teste B. Huttero. Quemadmodum in caelum pellucidum fulgorem suum accipit a iuscumque magnitudinis, omnes vero stellae ab eoque sole aliae maiorem aliae minorem: ἕρω αὐτῆς τῶν νεφέων ex Cor. XV, 42. Omnes et studentes tum docti modo maiorem modo imitaturi corporum gloriam.

§. XV.

in re vero actu consistat ista beatorum gloria praemii loco exspectanda, id indicandum est, in nostra quidem potestate erit positum. VERNALI splendent, exprimitur auctoritatis gloria, quae tamen SPECIALI commingulatum effertur. Ex quo efficitur, vnam eam beatificam fruitionem beatis omnibus et singulis dandam, quae dicitur praemium essentiale; accipere praemium non ita, quod est splendor et incrementum et informantium ad iustitiam cum respectu animae gradu differens. Qui enim in hac aetate nostri Saluatoris honorem vndique promouerint, omnemque mouerint lapidem, quo maius aedificetur atque augeatur: in primis doctrinam Euangelii puriorem longe lateque re omnibus modis iisque licitis conati, diffeminatam contra aduersarios strenue defenderint, iam propterea perpeffi; hi, inquam, maiorem gloriam, honorem, claritatem et pulchritudinem sortiri, quam quidem isti, qui nihil penitus pro Euangelio eiusque veritatem peregerunt neque sustinuerunt, habebunt. Sic alia erit claritas prophetarum, Prophetarum, Apostolorum, alia martyrum,